

Lidstaatinitiatief lange samenvatting

Het onderhavige voorstel dient ter waarborging van het recht op tolk- en vertaaldiensten in strafprocedures, opdat de verdachte begrijpt wat hem ten laste wordt gelegd en wat het verloop van de procedure is. Dit recht vloeit reeds voort uit artikel 6 van het EVRM en de daarop gebaseerde rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. De nu voorgestelde richtlijn bouwt hierop voort. Achtergrond van de richtlijn is de wens het beginsel van wederzijdse erkenning van strafrechtelijke beslissingen tot hoeksteen van de justitiële samenwerking binnen de Europese Unie te maken. Daarvoor dienen bepaalde parameters te bestaan, waaronder bepaalde procedurele waarborgen in strafprocedures. Het recht op tolk- en vertaaldiensten is daarvan de eerste. Dit recht gaat niet alleen gelden in strafprocedures, maar ook in procedures voor de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel (EAB).

De in de richtlijn neergelegde rechten gelden voor alle personen die worden verdacht van een strafbaar feit, vanaf het moment dat zij van de verdenking in kennis worden gesteld (bijv. door arrestatie) tot aan de beëindiging van de procedure. De in het kaderbesluit gebruikte term 'verdachte' is autonoom en staat los van het nationale begrip 'verdachte'. Verdachten die de taal van de procedure niet spreken hebben recht op bijstand door een tolk tijdens de onderzoeks- en de gerechtelijke fase van de procedure. Daaronder vallen onder meer politieverhoren en gerechtszittingen, maar ook contacten tussen de verdachte en zijn advocaat, althans indien deze laatste de taal van de verdachte niet machtig is. De lidstaten dienen te voorzien in een procedure om vast te stellen of de verdachte de taal van de procedure spreekt. Ook personen met gehoorstoornissen hebben recht op bijstand door een tolk.¹

De verdachte heeft recht op vertaling van alle essentiële processtukken, of – als de stukken zeer uitgebreid zijn – op vertaling van de belangrijkste passages daaruit. Welke stukken essentieel zijn, wordt door de bevoegde autoriteiten bepaald. In elk geval vallen aanhoudingsbevelen, de tenlastelegging en eventuele vonnissen onder het begrip. Afwijkingen van het recht op schriftelijke vertaling van processtukken zijn mogelijk, mits dat het eerlijke verloop van de procedure onverlet laat. In plaats van een schriftelijke vertaling kan dan volstaan worden met een mondelinge vertaling of samenvatting. Een persoon die recht op vertaling van processtukken heeft, kan overigens te allen tijde afstand doen van dat recht.

Alle kosten van de tolk- en vertaaldiensten komen voor rekening van de lidstaten. De lidstaten hebben de plicht de kwaliteit van de tolk- en vertaaldiensten te waarborgen. De richtlijn bevat slechts minimumnormen en het staat de lidstaten dan ook vrij om verdachten meer bescherming te bieden. Dit lidstaatinitiatief vloeit voort uit een (inmiddels vervallen) voorstel voor een kaderbesluit waarover vóór de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon tijdens de JBZ-Raad van 23 oktober 2009 een algemene oriëntatie bereikt werd. Het initiatief moet concurreren met een Commissievoorstel, dat op enkele punten van het lidstaatinitiatief afwijkt.

¹ Opmerkelijk genoeg spreekt de preambule van zowel gehoor- als spraakstoornissen, terwijl artikel 2, tweede lid, alleen rept van 'personen met een gehoorstoornis'.